

Globale drømme og lokale realiteter

Da Michael Eilenberg første gang satte sine fødder på den sydøstasiatiske ø Borneo, blev han mødt af tyk, sort røg fra skovafbrændinger. Lige siden har han interesseret sig for regionen – og ikke mindst for, hvad der kan slukke brandene.

Af Thomas Sørensen

Michael Eilenberg

I fællesskab med sin kollega Steffen Dalsgaard er Michael Eilenberg modtager af AU Ideas-midler til projektudvikling.

Året er 1997. Michael Eilenberg er på rundrejse i Sydøstasien som et led i forberedelserne til det antropologistudium, der venter efter sommerferien. Han er netop ankommet til den indonesiske del af øen Borneo. Det er et af verdens mest summende økosystemer, og her findes tusinder af forskellige plante- og dyrearter. Mange af dem holder til i den regnskov, som fylder det meste af øen. Med cirka 130 millioner år på bagen er Borneos regnskov den ældste på planeten.

Men det er ikke dybgrønne trækroner og intense blomsterdufte, der umiddelbart møder

Michael Eilenberg. Det er i stedet den tykke smog, der hænger i luften.

Smoggen kommer fra de store regnskovsarealer, som afbrændes for at gøre plads til enorme palmeolieplantager, der kan generere hurtige penge og tilfredsstille et voksende behov for biodiesel i Europa og USA. Ud over at true det lokale dyreliv og de mange fattige befolkningsgrupper, som er afhængige af skoven for overlevelse, betyder den ubønhørlige skovafbrænding også, at Indonesien i 1997 er blandt de lande i verden, som udleder mest kuldiioxid.

Synet af de brændende træer og de sociale og økonomiske konsekvenser for lokalbefolkningen gør et varigt indtryk på Michael Eilenberg og er med til at sætte retningen for hans forskningskarriere.

Globale klimainitiativer

Omkring ti år senere igangsætter en gruppe nationer gennem FN det såkaldte REDD-initiativ, der på dansk står for 'reduktion af CO₂-udledning fra skovrydning og skovnedbrydning', og som skal mindske CO₂-udslippet og bevare værdifuld regnskov i lande som netop Indonesien.

Initiativet betyder, at indoneserne via et internationalt marked for CO₂-kvoter får betaling for den skov, de ikke afbrænder. Pengene kommer fra rigere lande, der køber kvoterne for at kunne leve op til klimakrav. Det lyder umiddelbart som en simpel byttehandel, hvor alle vinder. Men det er desværre langt fra tilfældet.

- REDD og mange lignende programmer har fra starten været top-down. De er udviklet med et globalt sigte, men når de så skal implementeres lokalt, så opstår der en slags friktion mellem det globale og lokale niveau, fortæller Michael Eilenberg, der er adjunkt i antropologi ved Aarhus Universitet. Sammen med kollegaen Steffen Dalsgaard har han modtaget en bevilling på 500.000 kroner fra AU Ideas til udviklingen af projektet 'Carbon Politics – glo-

bal and local negotiations over the value of the forest'.

- Vi startede det her projekt op, fordi vi følte, der manglede noget, når vi læste om de her storstilede initiativer. Der manglede en basal viden om lokale forhold; både politisk, socialt, kulturelt og økonomisk. Når Vesten pludselig sender millioner af dollars ud til et yderdistrikt i Indonesien, uden at man helt forstår den lokale politik og de systemer, som styrer pengestrømmene, så er der risiko for, at det hele løber ud i sandet, fordi der opstår korrupsion og elitedannelse. Hvis man skal undgå det, gælder det blandt andet om at oversætte initiativerne til noget, som giver mening for lokalbefolkningen. Et internationalt marked for CO₂-kvoter er en meget u håndterlig størrelse for fattige befolkningsgrupper i skovområder i f.eks. Indonesien, og det er man nødt til at tage højde for, hvis man vil opnå den ønskede effekt.

Et voksende netværk

Michael Eilenbergs fascination af Sydøstasien begyndte som nævnt, allerede før han startede på antropologistudiet. Siden har han været tilbage i regionen næsten hvert år; blandt andet som praktikant for Verdensnaturfonden og senere som led i sine ph.d.-studier. For at kunne komme tættere på lokalbefolkningen har han desuden lært at tale flere af regionens lokale dialekter.

Men det er ikke kun i indonesiske yderdistrikter, at Michael Eilenberg og Steffen Dalsgaard skaber kontakter og danner net-

værk. For at opnå et helhedsblik på deres forskningsfelt allierer de sig med både danske og udenlandske forskere fra flere forskellige fagområder.

- Vi er udmærket klar over, at det ikke er nok for os at interviewe lokale bønder, embedsmænd og NGO'er involveret i REDD-initiativer. Vi er nødt til at have nogle andre data, vi kan jonglere med; som f.eks. viden om jordbrugsforhold og bæredygtighed i forskellige skovformer. Derfor samarbejder vi blandt andet med biologer og geografer. Faggrupperne udgør hver især en lille del af puslespillet, og når man fører det hele sammen, så får vi nogle nye vinkler på problemerne. I den forbindelse er bevillingerne fra AU Ideas ekstra interessante, fordi det er tilladt at være lidt eksperimenterende og prøve nogle nye ting af.

De to antropologer har i det små leget med tanken om, at dette projekt kunne blive springbrættet til at etablere et egentligt center for klimapolitik. Foreløbig gælder det dog planlægningen af et større seminar senere på året, hvor man samler nogle af de internationale profiler inden for miljøpolitisk forskning. Michael Eilenberg fortæller også, at der er planer om at invitere prominente gæsteforskere, som ud over at deltage som ressourcepersoner for forskningsprojektet vil forelæse på to antropologiske kandidatfag.

Og hvem ved? Måske kan de være med til at inspirere en ny generation af studerende til at slukke verdens skovbrande.

Smoggen fra afbrændingen af regnskoven på Borneo satte sit varige præg på adjunkt Michael Eilenberg.